

Kirjeitä Alviidalle

Ovi, ikkuna, portti. Kuin kehysten sisällä kehys ja kehys vielä senkin sisällä. Mitä esittää perimmäisin maalauksista? Pätkä katua, lehmuksen oksa, aikaisen ohikulkijan ruskea takinlieve. Tämän näkevät silmät, kun istun vuoteeni reunalla.

Tuvasta kuuluu lannistumaton seinäkellon tikitys. Tiedän viisareiden asennon näkemättäkin ja ponnistan ylös kolottavin jäsenin. Emalivati helähtää, kun kaadan sen puolilleen vettä ja upotan kädet pinnan alle. Sormia on pidettävä tovi kylmässä ennen kuin niillä voi ajatella tarttuvansa lapioon ja selkää on suostuteltava, että pystyn seisomaan koko varteni mitassa. Kova ruumiillinen työ tekee luista ja nivelistä nopeasti ikäänsä vanhemmat, mutta antaa unen, jolla yleensä vain lapsia siunataan.

Työtä tehdessä olen aina pyhäpuvussa. Puen tukevat kengät, housut, jotka eivät kulu helposti puhki polvista, puuvillapaidan ja käsineet. Täällä pyhä otetaan vastaan hikisenä, lakki kourassa. Se otetaan vastaan arjen keskellä, ei vain sunnuntaisin, ei vain tummissa. Minun pyhäpukuni napit, tuomen mustat luumarjat nurmella.

Olen kahdeksas päivä: luominen on loppunut, luopuminen alkaa.

Ensin kaivan auki, sitten luon umpeen. Jotkut omaiset haluavat välttämättä itse täyttää haudan. Heille se on surun konkreettista työtä. Silloin seison sivummalla ja odotan. Aina minullekin jää tehtävää. Lapioin oli keli mikä hyvänsä. Vain kovalla pakkasella hautaamista on siirrettävä tuonnemmaksi, ei siksi että pelkäisin kylmää, vaan koska routainen maa ei inahdakaan lapion tai kangen alla.

Kun hauta on ummessa, teen kummun ja asettelen uudelleen kukat. Yritän tehdä kaiken kauniisti, viimeistellä, harjata poluilta irtohiekan.

Olen oppinut, että siinä missä rakkaus on kämmenselkä, on syyllisyys kämmen, käden lihaisa ja hikinen ote. Sen voimalla minäkin teen työtä, tartun lapioon, puristan, hakkaan, raaputan, heitän, ripotan, taputan, silotan. Lopussa on ihon rikki mennyt marraskesi.

Töiden välissä istun penkille lähelle kappelin viertä kulkevaa polkua ja avaan voipaperiin käärityt eväät. Paksukuorista tummaa leipää, jonka välissä on tukeva kerros voita. Kuuma kahvi lämmittää käsiäni metallisen kupin läpi.

Murran leivästä pieniä paloja linnuille. Tätä nykyä ne tulevat jo kun istun paikallani, sillä ne tuntevat minut eivätkä pelkää. Joskus pikkubarvun uskaltautuu kädelleni asti, nokkii siinä ja kallistaa päätään puolelta toiselle katsoakseen minua yhdellä mustalla silmällä kerrallaan.

Olen joskus lukenut, että linnuilla on silmissään eräänlainen kompassi. Se on kuin peritty kartta, jonka avulla ne tuntevat ilmansuunnat ja eksyvät vain harvoin. Ihmiselläkin on kaikei jonkinlainen suuntavaisto tai sisäinen keskus, mutta silti hän harhailee usein, tipahtaa kesken lennon. Hitaimmin paranee sydän, josko koskaan.

Täällä minä olen kartta. Tunnen haudat nimeltä ja ohjaan kysyjät oikean kohdalle. En erehdy riveistä. Omat jalkani vievät portilta katsoen kuudennelle vasemmalle, kolmannelletoista haudalle, yläpuolellaan pihlaja.

Minulla ei ole Jumalaa, mutta se ei tarkoita, etteikö Jumalaa olisi. Hän ei vain ole minun. Joskus harvoin hän silti näyttäytyy. Niin kuin vaikka silloin kun loin umpeen keuhkotautiin kuolleen tytön hautaa. Arkku oli tuskin metrin mittainen ja hauta matala. Laskin hiekkaa varovasti kuin harvaa sadetta.

Silloin Jumala tuli. Ei hän näytä kasvojaan, mutta puiden varjoissa näin hänen hahmonsansa. En osaa sitä kuvata, sillä hän on yhtäaikaa kaikki ja kaiken vastankohta. Ihmisen on kai riitettävä hänen kuvakseen.

En usko, että hänellä oli tekemistä tytön kuoleman kanssa, hän vain sattui paikalle juuri silloin ja pysähtyi niin kuin kuka tahansa pysähtyisi pienen, vasta umpeen luodun hautakummun ääreen. Vaistosin hänen tahtovan tulla lähemmäs, joten polkaisin lapioni maahan ja siirryin sivummalle.

Kun olin tarpeeksi kaukana, veti Jumala manttelinsa kauluksia ylemmäs ja käveli tytön haudalle, seiso hetken, laski maahan jotain ja jatkoi sitten matkaansa hiekkaista keskikäytävää pitkin portista ulos. Maltoin olla aloillani kunnes hän oli hävinnyt näkyvistä ja palasin sitten juoksujalkaa kaivuuni luo. Jumala oli jättänyt haudalle pienen kimpullisen metsäorvokkeja.

Hautausmaan yli lensi tänään kahdentoista joutsenen aura, suuri valkoinen nuoli, jonka syksy oli päästänyt jousestaan. Sen ammuksat alkavat olla jo vähissä. Aivan pian koittaa talvi, sen hiljaiset mutta elävät kuukaudet.

Puutarhurin sairastuttua minulle on uskottu hänenkin tehtäviään. Peittelen kukkasipuleita oljilla, jotta pakkanen ei pääsisi niihin käsiksi. Jos onnistun, nousevat narsissit kevään ensimmäisten kukkien joukossa ja tulppaanitkin hyvällä onnella jo huhtikuussa. En tiedä minkä värisiä kukintoja sipuleista tulee. Se on joka vuosi yllätys. Viime keväänä tulppaanien joukossa oli keltaista, punaista ja violetta, joka tummui miltei mustaksi ennen lakastumistaan. Olen vain harvoin nähnyt niin tummia kukkia, jonkun malvan ja ehkä orvokin joskus.

Mutta jotakin hankalaa on mustissa kukissa haudalla. Eihän yötaivas tähtineenkään ole pelkkää pimeyttä. Samalla tavalla on surussakin pimeän sijaan kyse ennemmin asioiden käsittämättömästä etäisyydestä.

Olet kaukana minusta, mutta et poissa.

Rakkaus on ilmaan heitetty arpa. Sitä mille syrjälle se kenenkin kohdalla laskeutuu, ei voi etukäteen tietää. On hautoja, joita kukaan ei hoida. Jo niitä umpeen luodessa sen näkee: vain yksittäisiä kukkia, tai ei kukkia ollenkaan. Niille ei syty liekkiä edes juhlapyhinä.

Talvisin olen ottanut tavakseni säilyttää vajassa muutamaa ylimääräistä kynttilää ja joskus sytytän niitä hiljaisina pysyville haudoille. Puhdistan lumen hautakiveltä, kaivan esiin nimen ja elinvuodet. Joskus syntymän ja kuoleman päivä on yksi ja sama ja elämä on ehtinyt vain tuikahtaa ennen sammumistaan. Pidän huolen, että liekki palaa noilla kivillä pitkään ja kirkkaana.

Tänään näin ensimmäiset malttamattomat lumikellot. Ne nostelivat päätään maatumattomien lehtien seasta puutarhavajan seinustalla, johon paistaa aurinko pitkin päivää ja jossa on lämmin, vaikka varjoissa pakkanen puree vielä sormenpäitä. Niiden taimet olivat ohuita mutta vahvoja, kuin koululaisia iloisessa piirileikissä, valoa ohimoilla.

Minulle on sanottu, ettei tämä työ riitä syyksi elää. Miksi siis yhä hengitän?

Olen kantanut vain yhtä arkkua. Paksu musta hihna painautumassa olkapäähän ihoon tuntui siltä kuin maailma kerrankin painaisi muuallakin kuin sydäneläällä todellisen painonsa verran.

Sydänkiven sain jo perinnöksi. Kuljetan sitä mukani, käsi käy usein rinnan päällä varmistamassa, että kivi on yhä tallella. Vaikka tietää sen ilmankin. Kävellessä se kolahtaa hiukan jokaisella askeleella ja kun nauran, pitää se ilosta kiinni, on leijanaru.

Haudan pohjalta näkee taivaan. Joskus käyn makaamaan kaivamaani kuoppaan ja annan pilvien liikkua silmiäni ohitse niin kauan, että on kuin filmikela olisi pyörinyt alusta loppuun ja alkuun taas.

Entä jos kuolema onkin vain poistumista? Ei siihen silloin liity sen kummempaa tunnetta kuin kahden talon välillä liikkumiseen. Joku ovi vain avautuu eikä huonetta olekaan, mutta ei myöskään muistoa huoneesta.

Maan kosteus imeytyy paidan selkämykseen ja kun nousen haudasta, juoksee jalkani juuresta päästäinen. Aloitan uuden kaivuun.

Portilta katsoen kuudes rivi vasemmalta, kolmastoista hauta, pihlaja.

Olet poissa, mutta et kaukana.

Jos voisin, kirjoittaisin vielä tämän:

Sinun arpasi Alviida, se kieppuu, kieppuu, on yhä ilmassa. Sieppaa sinä se kiinni ja valitse itse. Sillä mikä tahansa sivu siitä paljastuukin, vielä on aikaa heittää uudelleen. Ihminen on Jumalan eloon hengitetty kuva: molemmilla on kädet ja tahto. Älä pelkää omaasi.

Sinun,

Isä